

„Edinost“

Izjava enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 3 kron

Naročnino je plačevati naprej. Na naročnino brez priložene naročnine se uprava ne odra.

o tabakarnah v Trstu se prodajajo po samezne številke po 6 stotink (3 avč.); v Ljubljani pa po 8 stotink (4 avč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

Se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Neprankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravištvu, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, 11. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Nacionalna tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Iz Ljubljane.

(Dopis.)

Vest, da namerja vlada podeliti Italijanom vsenčlilšče v Trstu, udarila je kakor strela z jasnega med ljubljanske narodne kroge.

Kakó tudi ne bi?! Saj že prosimo in zahtevamo leta in leta svoje slovensko vsenčlilšče v Ljubljani — ali vse zastoj: naši klici, klici naroda slovenskega, toli nadarjenega, toli pristopnega vsem strokam človeškega znanja, a vendar toli zanemarjenega od avstrijskih vlad vzlic vsem notoričnim vrlinam njegovim: vsi ti klici so do sedaj naleteli na gluha ušesa in brezčutna srca onih, ki imajo moč, a nas Slovencev — ne morejo! Vlade avstrijske (pa naj nosijo Körberjevo ali pa katero-koli drugo ime) so siepe in glube za zahteve naroda slovenskega. Tudi vlada Körberjeva je zapeta pred nami gori do ušes... Sicer potratna in razsipna se svojimi koncesijami: tišči krčevito svoje žepe, ko se mi oglasamo se svojimi zahtevami na kulturnem polju! Ona že ve, zakaj?! Ali ne ve samo ona, ampak vemo tudi mi.

Vsaki Slovan, ki pazno zasleduje našo notranjo in sosebno še tudi nvanjo politiko avstrijske monarhije, ve, koliko je slovenskim in izlasti se slovenskim težnjam škodovala trozveza. Mrzlična skrb vlade, da ne ozlovolji onih, o katerih meni, da so stebri nvanji politiki monarhije, ali z drugimi besedami: tisto božanje in negovanje nemške in ital. irredente od strani avstrijske vlade, je neizmerno škodovalo vsemu avstrijskemu Slovanstvu! Za nas Jugoslovane pa začenja ta politika v svojih efektih zadobivati naravnost katastrofalen značaj... In le slepec, ali frivolnež, ali — izdajica mora biti oni, ki oporeka trditvi, da je položaj naš postal najkritičnejši. Mi na Kranjskem, seveda, ne občitimo tega tako intenzivno, ker nismo neposredno izpostavljeni tej nevarnosti. Ali neodpustno bi bilo, ako bi se udajali samoomami, češ: da za nas ni nobene nevarnosti! Sovražna sila, ki pritiska na periferijo, pomenja vsikdar nevarnost tudi za središče.

Čim pa smo spoznali nevarnost, moramo misliti na odpor; ako pa smo spoznali celó, da je nevarnost akutna in da grozi življenjskim interesom, potem nam velevala že nagon samohrane, zdravi egoizem, da skrbimo za najizdatnejši odpor.

S tega gledišča se pridružujem vam tudi

jaz v obžalovanju, da ravno v takih kritičnih časih vibra naš domači boj s tako silo, da se ne moremo bližati eden drugemu niti o prilikah, ko gre za stvari, ki so nam skupne vsem!

Ne sam na sebi, ampak veliko bolj z ozirom na čas in dogodke, ob katerih se vrši, je sedanjí prepír usoden!

Kaj pomaga, da v deželnem zboru kranjskem tvorijo Slovenci večino, ko pa se ta večina kaže le v številu, a valed sovraštva, ki vlada med obema slovenskima strujama, ne pomenja in ne tvori moralne sile proti Nemcem, marveč so ti poslednji činitelj, katterega obe slovenski skupini posebno poštevali, kadar urejati in določati svoje postopanje!! Takemu paraliziranju jedne slovenske sile po drugi more biti posledica le ta, da nadvladuje situacija — tretja sila! A to je nemška sila. Vemo, da so nekateri naši gospodje kar po koncu samega srda, ako se konstatuje ta fakt! A fakt je vendar!

In slično je v našem zastopstvu na Dunaju. Po moji sodbi je to ravno najusodnejše, da je domači prepír razbil tudi delegacijo na Dunaju! To bi se ne bilo smelo zgoditi. In ni bilo potrebno. Če so mogli naši poslanci — vzlic razporom v domačiji in vspricho vseh razlik v političnem mišljenju — do najnovjših dob predstavljati se kakor celota, potem je to dokaz, da ni bilo neizogibno potrebno, da se je ta celota razbila. »Načela«, katera se toli rada potiskajo v ospredje v opravičenje nedopustne ambicioznosti izvestnih mladih politikov, niso s tem nič pridobila, pač pa je dobil krvavo rano ugled naše delegacije in s tem tudi nje — moč! Jugoslovani imamo na Dunaju sicer skromno število poslancev, ki pa bi se ob danih razmerah in s primerno taktiko vendar le tu pa tam uveljavljali in se upirjali narodu na čast in korist.

Razdejani med seboj pa ne štejejo in ne tehtajo nič! Dosedanja proračunska razprava je bila sila žalosten pojav, ker je bila vidna tendenca slov. govornikov, da vržejo polence tja v domovino — nasprotni stranki pod noge. Tako se paralizirajo naše sile tudi v državnem zboru: sile, ki naj bi služile skupnemu delu, se uničujejo med seboj...!

No, da vi dimo, da-li morda vprašanje o slov. vsenčlilšču, katero so laški in nemški dijaki v Inomostu kakor z jednim sunkom potisnili v ospredje, ne prinese zboljšanja! Z opravičeno radovednostjo pričakujemo, kako se bodo vedli naši poslanci ozirom na to

vprašanje?! Nujni predlog bodo stavili, to smo že čuli. Ali to je še malo, to je le lahek začetek! Glavno je, kako bodo dalje vodili to akeijo?! Da-li bo vsaj ob tem vprašanju v njih slovensko rodoljubje močnejše, nego pa iz domovine prinesena strast?! Vsaj ob tem vprašanju naj bi bili jedini in v zahtevanju brezobzirni, da nam se silo priboré, kar nam gre po naravi kakor narodu. V to pomozita Bog in rodoljubje slovensko!

No, morda se nemotimo to pot. Bog daj, da bi se ne! Tudi skrajni čas bi bil že, da se spametujemo in zavemo svoje dolžnosti do naroda. Od periferije prihajajo le žalostne vesti. Da pa so na Tržaškem bolj glasni »solzarji« nego so oni na Koroškem, je naravno; v vas je pač več energije, več volje za življenje!! Od severne periferije prihajajo žalostni glasovi; iz marsikateré občine nam doni doli klic: Morituri vos salutant! Pomoči pa je ni od nikjer! »Naša straža« tudi spi! »Družba sv. Cirila in Metodija« peša. Rodoljubi na Kranjskem: ne zatiskajmo si ušes in očes! Organizujmo se v obrambo naše periferije! Saj je vendar naša, nas vseh!

Nomen et omen.

Avstrijski zistem.

(Iz govora poslanca Jurija Biankinija v zbornici poslancev dne 4. novembra 1901.)

Poslanec Jurij Biankini je podal v seji zbornice poslancev izborni karakteristiko avstrijskega zistema — karakteristiko, sestavljeno iz dejstev in — grehov, posnetih s fotografsko vernostjo. Vsaka podrobnost je kakor pribita na svojem mestu, in vse se združuje v sliko, pred katero bi morali nositelji tega zistema zardeti gori do ušes in zgroziti se zbog lastnih činov, ako so še — zmožni v to!

Govornik je podal veliko, kričečo sliko o nezmislivosti avstrijskega zistema v Dalmaciji in o nezmislivosti v postopanju njega birokracije.

Dokazoval je na neovržen način, da je ta zistem tak, da si ga bližnja — Italija skoro ne more želeli drugačnega. Znano je menda nam vsem, kako sosednje kraljestvo že kar steza svojo roko po vztočni obali morja Adrijskega, po naši Dalmaciji! Le kakov diplomatski in državniški ignorant ni uverjen danes, da je italijanska diplomacija v

novejem času popolnoma spremenila svoj kurz in da so jej oči in misli posvečene le temu cilju, da Italija dobi Adrijsko morje popolnoma v svojo oblast. Avstrijski zistem pa povspesuje tisti element, ki hoče to, kar hoče — Italija... In je konstatiral Biankini: »Da, c. kr. uradniki so jedina moč italijanske stranke v Dalmaciji!«

Omenivši afero sv. Jeronima, je rekel govornik doslovno: »Ali s to škandalozno, v zgodovini civiliziranih narodov nezasiščano epizodo, v kateri je italijanska vlada dokazala, da za svoje namene zna podpirati tudi zločince, se bomo bavili drugič, ako v tej aferi avstrijska vlada ne stori svoje dolžnosti, popolnoma in do zaključka. In mi vendar ne zahtevamo od avstrijske vlade nič drugega, nego da stori svojo dolžnost, tako v Rimu, kakor v Trstu, v Istri in v Dalmaciji. Mi zahtevamo pravičnost, kajti le z izvrševanjem popolne pravičnosti je možno pri nas na Jugu, da neha sedanjí neznosni zistem.«

Ali velik del svojega govora je govornik posvetil to pot tudi položaju v Istri, Trstu in na Spodnjem Štajerskem! Zavzel se je za nas, kakor se brat more zavzeti za brata. Hvala mu prirska na tem v imenu naroda slovenskega!

V dotičnem delu svojega govora je izvajal:

»Gospóda moja: Kar se v Istri, v Trstu in v Dalmaciji še danes dogaja pod avstrijsko vlado, tega ni v nobeni drugi deželi in se zdi tudi neverjetno. V Istri sti dve tretjini hrvatsko-slovenskega prebivalstva izročeni največjemu administrativnemu strankarstvu vlade in vrhu tega še besnosti Italijanov. Vsi javni uradi so poitalijančeni. Večina c. kr. uradnikov ne zna ni besedice slovensko-hrvatskega narodnega jezika. V deželnem zboru istrskem samem ne smejo zastopniki večine prebivalstva v deželi govoriti v svojem materinem jeziku! Ako govoré pa jih zasramujejo za to, ter jih insultirajo in ovirajo na barbarski način.

V mestnem zastopu tržaškem pa, ako ne pomagajo moralna nasilstva, kar z nasiljem izganjajo zastopnike hrvatsko-slovenskega prebivalstva, kakor se je pred malo dnevi dogodilo slovenskem patrijotu dru. Otokarju Rybáru.

Leta že trajajo ti in še huji škandali v Istri in v Trstu, a vlada ostaja pasivna k vsemu temu, ker — gre za Slovane. Mesto da bi naredila konec anarhiji v Trstu in v

PODLISTEK.

12

Za dežjem solnce sije.

— Povest iz prejšnjih stoletij: prevlel Bukovič. —

Ko je Rodrigo videl, da je tujec odjahal, poklical je k sebi Lavro in Edvarda. Začel je pripovedovati jima, kako da preveliko bogatstvo le kvari človeška srca. Edvard je bil kar ves srečen, ko je čul, kako je stari Rodrigo imenoval drznega markija.

Marki pa se je med tem bavil z vse drugačnimi mislimi. Razburjen in užaljen je jahal do bližnje gostilne. Tu se je ustavil in prepustil povsem svojemu razgretemu čustvovanju. Take notranje boli ni še občutil nikdar. Nikdar še mu ni bila odrečena nobena in ni najmanjša želja... A tu naj bi se kar odpovedal svojemu strastnemu poželenju, ki se ga je polastilo do lepe Lavre! To ga je razburjalo. Užaljen pa je bil, ker sta stari Rodrigo in mlađi Edvard tako ravnala žnjim. Da, to kriči na maščevanje! Ali kako naj se maščuje?! Kakó naj zasnuje in kakó naj izvede to? To je bilo malec sitno vprašanje. Ali slednjič je zmagal v njem stari grešnik, ki vidi v svojem zlatu — vse!

In rotli se je sam pri sebi: »Da, moram, saj imam dobrega zaveznika! Denar mi pomore do cilja. In če me ima stati tudi pol premoženja: utrgati moram lepo evetko in maščevati se — maščevati! To mi bodi dvojna naloga naslednje dni!«

S takimi hudobnimi naklepi v zlobni duši je še istega dne zapustil gostilno in se podal v bližnje mesto, kjer se je mogel gibati svobodneje in bolj neopaženo.

Minolo je osem dni, odkar je marko, ponižan in osramočen, ostavil Rodrigovo hišo. Nikdo od teh poštenih ljudi ni mislil več nanj. K večjemu da ga je kdo omenjal le v šali, za zabavo. Edvard in Lavra sta mirno živela dalje v svoji tihi zadovoljnosti, presrečna, ko sta mogla skupno preživljati svoje svobodne ure.

Nekega dne se je stari Rodrigo odpravil v mesto k grofu. In vodila ga je misel na Lavro in Edvarda. Glavna skrb mu je bila sedaj, da uresniči enkrat prisrčno željo svojo. Uprav brepenel je, da enkrat roko svoje ljubljene položi v varno roko vrlega mladeniča: da združi za življenje njiju, ki sta mu bila tako pri sre. Kar hrepenel je po dnevu, ko sanje njegove postanejo resnica.

Take misli in taki načrti so ga vodili v mesto. Vsaka stavba mora imeti svoj fundament. Rodbina se more opirati le na utrjeno pozicijo glavarja. Trebalo je torej Edvardu zagotoviti ekzistenco. Načrt starega je bil torej tak, da zaprosi grofa, naj mu dovoli umakniti se v počitek in naj službo njegovo poveri Edvardu. V to pa je mogel biti prvi korak seveda ta, da svojega Edvarda predstavi gospodarju. Edvard je torej tudi moral žnjim. Ali Rodrigo ni takoj razodel mladeniču vsega, kar misli storiti danes. Rekel mu je le toliko, da mora žnjim v mesto.

Tako stase poslovila od Lavre z obljubo, da se povrne v dveh dneh. No, razni posli, ki jih je Rodrigo hotel opraviti ob enem o tej priliki, so se zategnili tako, da so ju pet dnij zadržali v mestu.

Ko sta dva dneva minola in je prišel čas, da sta se morala povrniti, kakor sta bila obljubila, a ju le ni hotelo biti od nobenega kraja, je začelo Lavro skrbeti. Skrbelo jo je tem bolj, ker ni bila vajena toliko časa ostajati sama. Naslednjega dne se je na vse zgodaj podala na vrt v svojo senčnato lopo, da morda od tu zazre svoja draga. V hiši ni bilo nikogar drugega, nego stara dekla, kajti hlapeci so bili odšli v gojzd.

Lavra je séla na svoj navadni prostor, a nje oko je bilo uprto na cesto, po kateri sta imela priti oče in Edvard. Ali zastoj je napenjala oko, zastoj je hrepenela...

Kar je začela neko čudno šumenje. Stresnila se je! Kaj more biti to...? Obvezelo jo je kakor groza. In ne da bi se zavela prav, kako sta prišla, zazrla je poleg sebe, pri vratih lope, dva ptuja, povsem nepoznana jej človeka... Uboga devotka se je kar tresla samega strahu in obhajale so jo grozne slutnje. Da-si mlada še in neizkušena, vendar je pogodila takoj, da nepoznani ljudje, ki prihajajo na tak način in ob taki uri, ne prihajajo z dobrimi in poštenimi nameni...

Beseda jej je zastala in kakor da jej nekaj tiči v grlu, ni mogla ni toliko, da bi vprašala tuja človeka, kaj da neki iščeta tu! Stala je kakor prikovana na mestu, kakor da sti jej nogi odpovedali službo zbog groze.

Tudi ptujca sta obstala ob vratih lope. Ali sta se naslajala na strahu in trepetu lepe deklice, ali pa je deviška čistost te dekliške prikazni tako delovala na nju, da sta začela omahovati: ali bi ali ne bi — resnica je bila, da sta obstala ob vratih lope....

(Pride še.)

Istri in da bi oktroirala deželi pravičen, na podlagi splošnega volilnega prava sestavljen volilni red, mesto da bi strogo pravičnost uvedla v upravo, se pa avstrijska vlada tako vede nasproti Hrvatom in Slovincem, kakor ne bi se mogla slabeje vesti kakšne redentovske vlada iz — kraljestva italijanskega.

Gospoda moja! Vspričo teh neutajljivih dejstev treba res velikega poguma v to, da kdo govori v tej zbornici — kakor je storil spoštovani poslanec dr. Rizzi v zadnji seji —, da vlada nima nikakega ozira na Italijane v Istri in v Trstu, da se jim kaže sovražno in da povspehuje Slovence. Risum te neatit amiei!

Ni dvomiti na tem, da gospod poslanec za kmečke občine poreške ni resno mislil teh besed, ali pa so bile te besede grenka ironija proti Hrvatom in Slovincem istrskim, ali pa je hotel s tem z machiavellistiško taktiko preteči pot napadom proti škandaloznemu vedenju tamošnje vlade, da ne izgubi njene milosti!!

Ali ni se mu bati, da bi izgubil to milost. Zadnji govor njeg. ekscelence, gospoda ministerskega predsednika dra. Körberja, ga more pomiriti na to stran. Gospod minister ni našel v svojem govoru niti jedne besede graje za v zgodovini civiliziranih narodov nezaljšano intoleroanco Italijanov proti Hrvatom in Slovincem v Istri in v Trstu; ni besede ni našel proti brutalni prepotenci v deželni zboru istrskem; niti besede ni našel, da bi jim bil vsaj priporočil, naj svoji lastni kulturi, s katero se toli bahajo, ne delajo take krivice!

Nasprotno, njegova ekscelence jim je, ker je te dni nekaj dijakov v Inomostu in na Dunaju nekaj ropotalo, obljubil, da hoče uvaževati njih postulat za osnovo italijanskega vseučilišča v Trstu.

Ali njegova ekscelence, gospod ministerski predsednik, je o tej priliki vendar pozabil, da Hrvatje in Slovenci v Avstriji nimajo še svojega lastnega vseučilišča, da si jih je tri- da: štrikrat toliko, nego Italijanov, da si Slovenci že mnogo let v tej zbornici zahtevajo vseučilišče, da si so Hrvatje in Slovenci Dalmacije in Istre storili vse, kar je bilo le možno, da bi njihove, na hrvatskem vseučilišču v Zagrebu absolvirane studije veljale tudi v Avstriji! Ali zastoj!

Bila bi torej, gospoda moja, nova nepravičnost avstrijske vlade in nova provokacija nasproti Hrvatom in Slovincem, ako ne bi vlada, predno misli na vseučilišče za Italijane v Trstu, ustanovila hrvatsko-slovenskega vseučilišča, ali v Trstu samem, ali v katerem drugem mestu na Jugu, in ako ne bi hoteli pripoznati veljavnosti studij absolviranih na vseučilišču v Zagrebu.

Avstrijska vlada naj se le dobro čuva, storiti to novo krivico proti nam!

Posebno razsežno se je bavil govornik s položajem na Štajerskem. Izvajal je:

»Reči morem brez vsacega pretiravanja, da so Slovenci na Spodnjem Štajerskem, toliko na narodnem, kolikor na gospodarskem polju, najhujše in najnevarnejši sredstvi pobijani od Nemcev na Spodnjem Štajerskem, plovečih v polnem vodovju radikalizma.

Boj uničenja se propoveduje Slovincem, ker kažejo dovolj značaja in moči, da ne zatajujejo svojih narodnih čustev in se z vsemi močmi upirajo ponemčevanju.

Simptomatičen v tej smeri je vspeh strankarskega shoda v Radgoni, onega strankarskega shoda, na katerem je nemško-nacionalna stranka, ki hoče sedaj celo prekositi Vsenemce v radikalizmu in narodni intoleroanci, objavila svoje, štajerskim Slovincem toli dobrohotne želje:

»Slovenci na Spodnjem Štajerskem naj se iztisnejo iz okrajnih zastopov! Slovenskim posojilnicam se napoveduje uničevalni boj. Slovenski učitelji in profesorji naj se odpravijo s Spodnjega Štajerja! Kakor uradnike na Spodnjem Štajerskem je namesčiti le Nemce! Tudi Slovenske učiteljice morajo proč in naj se nadomesté z Nemkami, katere je še le vzgojiti. Utrakvistične šole je kasirati. Za nemške strankarske namene je prirediti katastrofalno mapo slovenske posesti in je namestiti posebno komisijo, kateri bi bila naloga, gledati na to, kje bi bilo možno kakkega slovenskega kmeta odtisniti z njegove posesti in ga nadomestiti s tujcem«.

Takó torej, gospoda moja, izgleda narodna enakopravnost v obeh štajerskih Nemcev! Tega imajo od svojih sodeželanov pričakovati Slovenci Štajerske, ki varujejo jedino le svojo narodno in gospodarsko ekzi-

stenco v okvirju pravice, zajamčenih jim po državnem temeljnem zakonu, ter skrbje za svoj kulturni razvoj!

In da bodo Nemci te svoje človekoljubne tendence skušali uresničiti z vsemi sredstvi, to dokazuje tudi okolnost, da na čelu nemškonalijonalnega gibanja na Spodnjem Štajerskem po velikem delu stoje možje, katerih očetje so bili še Slovenci, oziroma možje, ki so v svoji mladosti še sami bili Slovenci. Sploh je tako v vseh slovanskih pokrajinah: to so renegatje! In ravno ti gledajo le preradi, kako bi pomanjkanje na prepričanju pokrivali z — žal — bolešno strastjo. (Pride še.)

Politični pregled.

V TRSTU, dne 9. novembra 1901

Parlamentarne vesti. Včeraj je imel proračunski odsek sejo, v kateri se je odobril zakonski načrt glede zboljšanja razmerij dijakov in sicer tako, kakor ga je predlagal pododsek. V popoldanski seji se je pričela razprava o proračunu. Bil je vsprejet Kramarjev predlog, naj se otvori generalna debata. Herold je odvrčal očitjanje, da tirajo Čehi izsiljevalno politiko; povdarjal je, da Čehi izvršitev obljub, ki so se storile češkemu narodu, ne smatrajo za nikake koncesije.

Dve glavni zahtevi politične nravi, pri katerih vstrajajo Čehi že več let, ste: uvedenje češkega notranjega jezika na c. kr. uradih ter ustanovitev češke univerze na Moravskem. Ne jedna, ne druga obeh zahtev ne bi škodovala Nemcem.

Prva odredba bi provzročila enostavnejše uradovanje; ustanovitev češke univerze na Moravskem pa je potrebna z ozirom na preogromno število slušateljev na praški univerzi. Čehi ne morejo smatrati za koncesije ne imenovanje novih profesorjev na že obstoječih zavodih, ne ustanovitve češke politične na Moravskem, ne svote, ki so postavljene v proračun za češke srednje šole. Grožnja, da se ne skliče češki deželni zbor, ne dela na Čehih nikakega utisa. Govornik je zaključil s trditvijo, da se je položaj shujšal ter da se sluša še bolj, ako sedanje razmere ostanejo še nadalje.

Posl. Kramář je izjavil, da je proračun jako negotovega značaja, ker je zboljšanje razmer dijakov in odprava mitne odvisna od uvedanja pristojbin na vozne listke. Priporočal je uvedanje monopola na špirt. Na to je bila seja zaključena.

K položaju. Vreme se je zopet prekopienilo. Včeraj smo menili, da je gospod Körber morda dobil duška za mesec, morda tudi za dva meseca, a da situacija s tem nikakor ni rešena zanj, ker mu lahko vsaki hip padé na glavo Damoklejev meč češke opozicije. Danes pa smo dobili lekcijo, kaj karakteristično za razmere v parlamentu, da ne smeš prorokovati niti od večera do jutraj, kamo-li za mesec dni! Včeraj že je zopet potegnila mrzla sapa, ali iz — nasprotnega kota. Od nemške leve je potegnila sapa... O Nemci so brezpogojno na razpolago gospodu Körberju; oni nimajo nobene svoje strankarske želje, vsa skrb in vsa ljubezen je posvečena le blaginji skupne države, državna stranka je to v najeminentnejšem pomenu te besede, nesebična do ekscelence, ali le z malim pridržkom: dokler namreč vlada dela le to, kar hočejo oni. Čim pa oni slutijo, da bi morda vlada mogla kaj storiti, kar bi bilo njim navskriž, pa se hipoma pojavlja aprilsko vreme in iz kota, ki je ravnokar blestel v najlepšem svitu naklonjenosti Körberju in brezpogojne poštvovalnosti za državo, popihne mrzla sapa.

Da, da, taki so ti Nemci, katerim pa nobena živa duša ne drži lekcij o zapostavljanju svojih teženj. Kadar hočejo sumničiti Slovence navzgor in hujskati vlado na Slovanom sovražne čine, dotlej se kar cedé same poštvovalnosti za državo. Sedaj pa, ko se boje, ali pa se le delajo, kakor da se boje, da bi vlada — uvidevši, da brskiranje Čehov ni igračka, ampak jako nevarna igra, ki bi utegnila pokvariti vse račune — mogla Čehom vreči kako koncesijo in jim tako pripomoči do moralnega triumfa z očitnim priznanjem, da se tudi proti Čehom ne da več vladati v Avstriji: sedaj pa, pravimo, so oni isti gospodje, ki so popred kar goreli za hitro rešenje proračuna, začeli sami delati težave in ovire. Zlasti se obotavljajo glede »dispozicijskega fonda«, oziroma se protivijo, da bi proračunski odsek že sedaj prešel v razpravo o proračunu ministerstva za notra-

nje stvari. A baš ta kapitelj bi gospod Körber najraje najhitreje imel pod streho! Kajti ravno votiranje te potrebščine in sosebno dispozicijskega fonda je velike moralne vrednosti za vlado. Ta fond, ki je vladi na razpolago za poljubno porabo, je sicer malenkosten, prava bagatela (100.000 kron), ali dovoljenje dispozicijskega fonda involvira nekako zaupnico parlamenta vladi... In ravno temu so se Nemci začeli upirati in so načelniki nemških klubov sklenili, da je to poglavje sploh zapostaviti, dokler ne bodo rešena druga poglavja.

Očitno je, da nemške stranke hočejo zopet izvrševati presijo na svojega — ujetnika. Jeden čeških govornikov je bil namreč napravil te dni dobro opazko, da je Körber ujetnik nemških strank. Praška »Politika« je sedaj zelo radovedna, kako bo gosp. Körber skušal upornike potolažiti?!

No, morda začuga zopet z demisijo. S tem sredstvom je bil sicer nedavno provzročil pravo paniko v nemškem taboru. Ali to sredstvo ima to slabo lastnost, da zgublja na veljavi, čim večkrat je v rabi. Če bodo Nemci videli, da Körber le oteplje z mečem, a ne seka žnjim — pa se ne bodo več bali meča.

G. Körber je torej zopet v škripeh in čas beži in novo leto je blizu. »Slovenec« pa brzojavljajo z Dunaja, da so v parlamentarnih krogih zgubili nado, da bi se proračun rešil pravočasno. Ali pa ne pride s tem za gospoda Körberja moment, ko mu bo priznati, da je zgrešil nalogo državnika, mené, da se težavni problemi le zapostavljajo in ne rešujejo!!

Za jugoslovansko univerzo. Slovenski, hrvatski in srbski visokošolci na Dunaju in v Graecu so začeli jako živahno agitacijo za ustanovitev univerze za vse jugoslovanske visokošolce v Cislajtaniji. — V Graecu se je zbralo v največji vseučilišni dvorani nad 200 jugoslovanskih dijakov vseh strank in struj, da zahtevajo ustanovitev slovenske univerze v Ljubljani. Govorili so: sklicatelj, predsednik »Triglava«, iur. Vidovič, iur. Polec, iur. Vek. Kukovec in več drugih slovenskih, hrvatskih in srbskih akademikov. Na predlog iur. Poleca so sklenili soglasno in z velikim navdušenjem, da se brzojavno zahvalijo gg. županu Hribarju, dru. Majaronu in posl. Povšetu za njih prizadevanja v stvari ustanovitve slovenske univerze, prošé jih za nadaljno delovanje. Dalje, da se brzojavno naprosijo vsi trije jugoslovanski klubi, kakor tudi občinski svet ljubljanski, naj z vso vmeno povspehujejo vseučiliško vprašanje. Istotaka prošnja se je sklenila odposlati tudi deželnemu zboru kranjskemu, vsem državnoborskim slovanskim klubom ter ministru Rezeku. Slovensko časopisje pa naj pozivlja vse slovenske avtonomne zastope in druge korporacije in društva, da sklenejo takoj peticijo na državni zbor v tem zmislu. — Rektor je obljubil, da vsprejeto resolucijo sporoči ministerstvu. Akademiki so pripravljeni na najradikalnejša sredstva, ako do torka ne dobe ugodnega odgovora. Stopiti hočejo v zvezo z vsemi slovanskimi visokošolci, tudi s Čehi in Poljaki.

Na Dunaju je bilo slovanskim dijakom zabranjeno zborovati na univerzi. V sled tega je demonstriralo na istej kakih 800 Jugoslovancev in 200 severnih Slovanov. Velikošolci so prečtali resolucijo za slovansko ljubljansko univerzo.

Sprejeti memorandum se glasi:

Z ozirom na to, da se avstrijske vlade in v najnovejšem času tudi ekscelence, ministerski predsednik pl. Körber, kažejo pripravljene, ugoditi zahtevam italijanskega naroda in italijanske delegacije glede italijanske univerze v toliko, da so se otvarjali paralelni italijanski kurzi v Inomostu in v Graecu, dočim so se množestvilnim avstrijskim Jugoslovancem že obstoječi kurzi odvzemali (juridični kurzi v Ljubljani in v Graecu l. 1848), dalje z ozirom na to, da se avstrijske vlade skupnim zahtevam jugoslovanskih narodov po navadi niti odzvale niso, čutimo dolžnost, podati sledečo spomenico:

Mi, slovenski, hrvatski in srbski visokošolci dunajske univerze iz Dalmacije, Primorske, Kranjske, Štajerske in Koroške, zahtevamo od vlade:

a) da ustanovi v Ljubljani slovensko univerzo,
b) da prizna veljavnost izpitov na vseh fakultetah na univerzi v Zagrebu za kralje-

stva in dežele zastopane v državnem zboru na Dunaju.

Mi zahtevamo to iz sledečih upravičenih vzrokov:

1. Nas je Jugoslovancev v tostranski polovici nad dva milijona, katera množica je opravičena zahtevati zase kulturno središče.

2. Nam ne dopušča naš narodni ponos, da bi na c. kr. univerzah, kjer bi nam, kakor vsem slušateljem, morala biti zajamčena enakopravnost, vedno in povsodi igrali ulogo manj vrednih gostov, kakor nas kakor take smatrajo in z nami ravnaajo nemški vseučiliščniki.

3. Ne moremo prenašati, da se nas, kadar javno zahtevamo zajamčenje enakopravnosti, z brahijalno silo iztiraja — kakor to povdarja nemško visokošolstvo — iz »nemških« akademskih tal vseučiliščne avle.

4. Čutimo ob vsaki takšni priliki, da poklicani faktorji ne storé ni enega koraka v obrambo mejnarodnih pravice nas, jugoslovanskih vseučiliščnikov.

5. So vsi pripomočki k temeljiti izobrazbi in natančnemu proučevanju ved, kakor seminarji, razni instituti itd. v rokah narodnostij, ki nam Jugoslovancem nikakor ni naklonjena.

6. Smo v tujem mestu, daleč od svoje domovine, popolnoma izolirani. Kakor Slovanom nam je o sedanjih ostrih nasprotstvih zaprta pot v vsako družbo, in prebivalstvo samo nam je o vedno bolj poostrujočih se razmerah vedno bolj neprijazno, kar smatramo mi kakor posledico fanatizma nemškega visokošolstva, ki nas proglašajo manj vrednimi gosti.

7. Zabranjuje velika razdalja med našo domovino, osobito Dalmacijo, in med vseučiliščnimi mesti, in iz tega izvirajoča negotovost ekzistence velikemu številu jugoslovanskega dijaštva, da nadaljuje izobrazbo na kakšnem vseučilišču.

8. Nam je na srečo tudi materijelni blagor naših narodov na jugu države in ne moremo mirno gledati, kako se neizmerna množica denarja iz naših revnih krajev, kjer se šele dviga gospodarsko blagostanje, nosi v kraje, kjer v veliki meri cveteta industrija in promet. Na srečo nam pa je tudi, da učimo narod, česa mu treba za povzdigo materijelnega blagostanja in uvidevamo, da to moremo le, ako smo v njegovi sredi ali vsaj v njegovi bližini.

9. Ni to želja samo nas vseučiliščnikov, zastopnikov treh jugoslovanskih avstrijskih narodnostij, ampak mi izražamo s tem željo ljudstva samega, ki želi, da se njegova mladina izobražuje na svojih tleh, v neposredni dotiki z njim samim, ki želi, da tudi ono uživa vsaj nekaj po državnem zakoniku zajamčene mu enakopravnosti in zahteva zato popolnoma konsekventno svojih šol.

10. Nas je naposled zadostno število dijakov jugoslovanskih iz tostranske državne polovice, ki bi lahko vzdrževali takšno univerzo in prepričani smo, da se z ustanovitvijo univerze v Ljubljani število dijaštva še vsaj podvoji.

Da se tej upravičeni zahtevi jugoslovanskih narodov kolikor možno hitro ugoti, pričakujemo od visoke vlade, da bo podpirala ustanovitev univerze po primeru dežele kranjske in občine ljubljanske, ki prispevata od leta 1898. za ustanovitev univerze z letnimi 100.000 oziroma 20.000 kron.

Na Dunaju, 8. nov. 1901.

Ko je v avli hotel govoriti neki slovenski akademik, prišlo je do krvavih pretepov med slovanskimi in nemškimi dijaki, ki so jih izsilili na ulice. Slovani so pred univerzo, parlamentom in o obhodu po mestu peli »Hej Slovani!«, »U boj!«, »Domovina«. Razburjenost je bila veličanska. Jednega Srba je policija aretirala, Nemci pa so jednega nemškega dijaka, misleči, da je Slovan, grozno pretepli. — Predvčeršnjim popoldne so se zbrali — kakor sporoča že naše sinočnje poročilo — jugoslovanski državni poslanci, da se posvetujejo o nujnem predlogu radi jugoslovanske univerze. Shodu je predsedoval posl. Povše; udeležili pa so se ga vsi poslanci, kolikor jih je bilo na Dunaju. Dotični nasvet dra. Ploja je bil vsprejet soglasno. Vsprejeli so tudi predlog, da se je obrniti do mladočeskega in poljskega kluba, da bi tudi podpisala dotični, v imenu vseh treh jugoslovanskih klubov uloženi nujni nasvet. Če se dobe ti podpisi, potem bi imela vlada pred sabo manifestacijo za jugoslovansko vseučilišče, ki bo dosti mogočnejša, nego je bila manifestacija za laško univerzo.

(Dalje v prilogi.)

Za laško univerzo. (Glas slovenskega rodoljuba). Odgovor ministra Hartela glede laške univerze je bil brzkone obrnjen bolj na adresu Nemecev, nego na adresu Italijanov. Hartel je v odgovoru na interpelacijo laških poslancev med vrstami zagrozil Nemece, da da Italijanom samostojno univerzo v kakem laškem mestu, ako bodo nemški dijaki še na dalje se silo ovirali laška predavanja na univerzi v Inomostu. In to je pomagalo. Nemški dijaki so odnehati ter sklenili, da ne bodo prirejali več demonstracij. Ta sklep, ki bi moral Italijane razveseliti, jih je pa nasprotno, še bolj razrdil ter jih spravil iz ravnotežja. Kako tudi ne?! Njim so bili izgrede v Inomostu podlaga, na katero so oprli svojo zahtevo za nujno ustanovitev laške univerze v Trstu, sedaj jim je pa, vsled obljube nemških dijakov, da ne bodo več uprizarjali protitalijanskih izgrede, izpodbit glavni razlog in tudi Hartelove obljube so se razkadile v zrak. Hartel je bil namreč Italijanom v svojem odgovoru na tozadevno interpelacijo obljubil, da se jim ustanovi laška univerza le v slučaju, ako bodo Nemei nadaljevali se svojimi demonstracijami. (Seveda ni rekel tega naravnost, ali povedal je tako, da je bilo mogoče jasno umeti, kaj misli). Italijani sami pa tudi ne morejo demonstirati proti laškim predavanjem, ker se jim lahko zgodi, da potem zgube laške stolice na univerzi v Inomostu, ne da bi v nadomestilo dobili laško univerzo. Tako bi ostali Italijani lahko na suhem. Nemei, kakor je razvidno iz najnovejših dogodkov, niso naklonjeni zahtevi laških poslancev po ustanovitvi univerze. Mi nimamo sicer nič proti taki ustanovitvi ker stojimo na stališču, da se mora vsakemu narodu dati možnost za izobrazovanje na podlagi materinega jezika; ne vemo pa, ako bi bilo pametno, da bi se ravno slovenski poslanci zavzemali za ustanovitev laške univerze, ako ne bo prej ustrezno zahtevi Jugoslovancov po ustanovitvi jugoslovanske univerze.

Tu se treba vendar držati načela, da je vsaki človek sam sebi najbližji, ter da je Bog najprej sam sebi brado ustvaril. Sicer pa naj Italijani se svojim postopanjem najprej dokažejo svojo pravičnost nasproti Jugoslovancem. ako hočejo, da bodo tudi avstrijski Slovani njim pravični. Dokler nam odrekajo jedno slovensko ljudsko šolo v Trstu, Gorici (oziroma hrvaško na Reki), dokler z vsemi možnimi sredstvi preprečajo ustanovitev slovenskih šol v Istri, dokler nam odrekajo vsa gledališča in vse dvorane v Trstu za naše kulturne namene, dokler nam sploh, kjer le imajo moč v svojih rokah, odrekajo vse narodne pravice: dotlej bi bilo brezobrazno od njih, ako bi zahtevali, naj bi jim bili ravno isti Slovani, katere oni sovražijo iz dna svoje duše — pravični! Oni nam odrekajo ljudske šole, avstrijski Slovani pa naj bi jim velikodušno nosili skupaj milijone za njih univerzo! Prosim, to je le moje menenje: ali tako nesposobni vendar ne smemo biti. Menda so minoli tisti časi, ko so bili Slovani (da ne rečemo hujšega) tako — najvini! (Stališče, na katerem stoji vodstvo tržaških Slovencev glede na vprašanje italijanske univerze, je označil že dr. Rybář v mestnem svetu. Op. ured.)

Vojna v južni Afriki. Londonski list »Times« prinaša od svojega poročevalca iz južne Afrike splošno sliko položaja na bojnem polju, iz katere posnemamo sledeče: Vojna se vlači na nezadovoljiv način naprej in civilno prebivalstvo nikakor ne more pojmiti, kaj počenja 250.000 mož angležke vojske proti peščici Burrov. V 15 km dolgem in širokem okrožju se nahaja 25.000 angleških vojakov, a kljub temu razglašala angleška vlada uradno, da ne more tam jamčiti za osebno varnost. Angleški vojaki, katerih vsaki mora nositi pri sebi 300 patron, mečejo iste, kadar postajajo trudni, od sebe po cesti; Buri pa, kateri se plazijo za korakajočimi angleškimi kolonami, pobirajo iste in streljajo potem z njimi na nas. Pripoveduje se, da jih nabirajo na deset tisoče. Skoraj vsi Buri so sedaj oboroženi z angleškimi puškami, jahajo angleške konje in streljajo z angleškimi patronami. V nekem kraju se je n. pr. raznesla vest, da prihajajo velike čete burških vojakov; poveljnik tamošnje vojske posadke se je prestrašil ter je se svojimi vojaki takoj zapustil dotični kraj, pustivši tam 1000 novih popolnih vojaških uniform in drugih potrebnih v skupni vrednosti 8000 funtov šterlinov; vsega tega so se polastili Buri. Isti poveljnik je pozneje zopet v jed-

nakem strahu zapustil neki drugi kraj, kjer je ostavil 25.000 patron in drugih stvari, kar je zopet prišlo Burom v pest. Mesto da bi dotičnega poveljnika radi takih činov odstavili, bil je premeščen na neki drugi kraj in — povišan. Od očividcev se poroča, da je samo takom zadnjega meseca v treh angleških regimentih položilo orožje 225 mož, a v enem regimentu jeden cel batalijon; o tem niso angleški listi ničesar pisali. Male trope ustašev korakajo po pokrajini čisto brezskrbno, ker se jih angleške kolone niti ne upajo napadati. Kolone, ki so odpisane v preganjanje Burom, se istim namenoma ne približujejo, ker se boje, da bi se jim prigodilo kaj neprijetnega.

Tržaške vesti.

Jugoslovanskim avtonomnim oblastvom, društvom in korporacijam. Z ozirom na memorandum jugoslovanskih vseučiliščnikov na Dunaju in v Gradcu, pozivljamo vsa jugoslovanska občinska in druga avtonomna zastopstva, društva in korporacije, da se takoj brzojavno in na energičen način obrnejo do naučnega ministerstva pl. Hartela na Dunaju se zahtevo, da se bodo v Avstriji (Cislajtani) pripoznavale študije in izpiti na hrvaškem vseučilišču v Zagrebu.

Izjava. Prejeli smo in objavljamo: Anonimnemu pisatelju, s katerim se — v naše iskreno obžalovanje — identifikuje tudi uredništvo »Slov. Naroda« in ki je toli surovo, toli krivično in brez vsakega čutstva do tiste slovenske stvari, za katero se junaški bori ravno dr. Rybář, napal in zalil naše prvobornike: izražamo svoje ogorčenje! Zajedno izražamo obžalovanje, da je kranjska publicistika padla na takov nivo! In to v dobi, ko slovenski narod tako silno potrebuje odločnih in združenih moči proti krutemu nasprotniku, ki nas davi dan na dan, od zore do mraka!

Predsedništvo »Kola«.

Izjava. Prejeli smo in objavljamo: Podpisani slovenski delavci, člani »Tržaškega podpornega in bralnega društva«, izjavljamo na tem mestu, da ne soglašamo z listom »Slov. Narod«, marveč javljamo svoje ogorčenje dopisniku, ki je na tak nečuten način napal našega deželnega poslanca dra. Otokarja Rybářa, katerega mi delavci poznamo kakor vrlega boritelja za narodno pravo Slovencev v Primorju. Radi tega izključujemo rečeni list za toliko časa iz svoje srede, dokler ne opusti take vrste napadov na naše prvake.

Tako smo sklenili še posebno iz razloga, ker nečemo, da bi se tudi k nam zanesel nesrečni prepir med brati.

(Slede podpisi. Isti so v navedenem društvu na upogled.)

Imenovanje. C. kr. trgovsko ministerstvo je imenovalo c. kr. poštnega vežbenika in doučnega pravnika Julija viteza pl. Steyskal-a v Trstu poštним konceptnim vežbenikom v Trstu.

Škandala noče še biti konec! V poročilih korespondenčnega biroa namreč. Kakor vsikdar, tako je bilo tudi poročilo o seji mestnega sveta tržaškega, v kateri so razpravljali o vprašanju italijanske univerze, tendenciozno pristrženo. Rečeno je bilo namreč na kratko, da je bil dotični predlog vsprejet z vsemi glasovi, izvzemši slovenske. Ni besedice ne omenja o izjavi dra. Rybářa in o motivaciji, ki jo je podal, zakaj da se slovenski poslanci vzdrže glasovanja.

Po poročilu korespondenčnega biroa dobiva javnost utis, da so bili naši zastopniki načelno proti ustanovitvi laškega vseučilišča; resnica pa je povsem drugačna, in je ta, da so se v načelu izjavili za, a da so se vzdržali glasovanja ter tudi naveli vzroke svojemu postopanju.

To je, bi menili mi, velika razlika. Res čas bi bil, da bi se enkrat nehal škandal, da zavod, vzdržavan od države v namen, da bi objektivno informiral javnost o dogodkih, isto le tendenciozno desinformira, vedno istim gotovim strankam in klikam na — korist!

K. k. deutsche Staats Oberrealschule. Pišejo nam: Kar ste že včeraj tako izborna povedali o državnem gimnaziju v Trstu, velja v isti ali pa morda še v večji meri za tukajšnjo državno realko. Ta zavod si je celó v novejši čas omislil že pečat z napisom: **K. k. deutsche...**

Na tem, na tem zavodu so še le razmere, ki kriče v nebo! Tu so še le izpo-

stavljani naši dijaki in brez vsake zaštite! Čujte, ljudje božji: na tem zavodu se naši slovenski dijaki uče slovenščino iz Jarežičeve nemške slovnice, ki je vendar namenjena nemškim dijakom, ki ne znajo še slovenščine!! Pameten človek si lahko torej ustvari sodbo, kakov pouk v slovenščini je to! Od kod naj jemljejo dijaki veselje do predmeta, ko se jim tako bore malo nudi in še to v neužitni obliki!! Sedaj pa čujte nekaj nečutenega, neverjetnega: ubogi dijaki dobivajo še petice radi neznanja v slovenščini!! Priplelja pa jih jim znani nemškutar dr. Tertnik, o katerem ne vemo, da-li je toliko zmožen slovenščine, da bi sploh mogel vspešno poučevati in da-li je izprašan v tem predmetu?!

Namen takemu postopanju je jasen. S tem, da tudi pouk v slovenščini izročajo Nemeu po mišljenju, imajo tu enega — Nemea več! <V drugo, pa se gospoda nemški profesorji svobodneje gibljejo med seboj, ako nimajo poleg sebe nobenega nemškega tovariša. V tretje je na tem zavodu Slovencev jako oteženo stališče! Slednjič vedo oni, kakor nemški nacionalci in pedagogi, le predobro, kako to vpliva na vse mišljenje in čutstvovanje dijakov, ako z ljubeznijo do predmeta od strani profesorja dobiva pouk v svojem materinem jeziku!

To vedo gospodje na naši k. k. **deutsche Staatobrerrealschule** prav dobro in zato jim ugaja, da slovenščino poučuje mož, ki Slovenca in njegovega jezika nima rad!

Beseda, ki je vredna, da se jo čuje baš sedaj! Pisatelj in pesnik Aškere priobčuje v novemberski številki »Ljublj. Zvona« nastopno črtico o hrvaškem pisatelju Marko Maruliću in štiristoletnici hrvaške književnosti:

»Meseca novembra praznuje bratovski narod hrvaški veliko jubilejno slavnost v spomin, da je pred 400 leti izdal prvi umetni hrv. pesnik, Spletčan M. Marulić, svojo prvo umetno pesem »Judit«. Ker je zagrebški vseučiliški profesor in akademik, naš rojak g. dr. A. Musić, na našo prošnjo objavil v tem zvezku poseben slavnosten članek, ki naše čitatelje temeljito informuje o znamenitem jubileju, zato na tem mestu o dogodku samem ne govorimo dalje. Društvo hrv. književnikov, ki je v sporazumu z »Jugosl. akademijo«, »Matico Hrv.«, Društvom sv. »Jeronima« in »Hrv. pedagoškim knjiž. zborom« vzelo v roke prireditve cele slavnosti, vabi ves hrvaški narod, da dostojno proslavi spomin na tisti hip, ko je zagledala v Benetkah beli dan prva hrvaška umetna pesem. To bo velik jubilej hrvaške poezije, leposlovne knjige in hrv. knjige sploh! Naši hrvaški bratje gledajo danes lahko s ponosom na svojo književnost, ki se jim je v teku štirih stoletij razvila in popela na višino evropske veljave. Iz skromnega semena se je razvila hrv. literatura v košato drevo. To drevo je bilo vsajeno v zdravo sočnato zemljo narodnega duha. Hrvati imajo danes svoje narodne šole: svoje srednje šole, svojo univerzo, svojo akademijo, svoj umetniški dom, svoje gledališče, svojo »Matico« in druge narodne institucije. Vse to priča, da so se postavili na svoje noge, in da se njihova kultura razvija v hrvaško-slovenski smeri.

Slovenec, ki vidi dalje, nego se more videti z vaškega zvonika, mora biti ob tem hrvaškem jubileju žal, da nimamo danes s Hrvati vred ene literature in enega književnega jezika. Jeziti se mora dalekovidni Slovenec na tiste neugodne razmere in pa na tiste kratkovidne naše prednike, ki so krivi, da živimo, ali bolje rečeno, životarimo »po svoje«. Ali tako daleč še nismo ločeni, da bi bili pozabili, da smo s Hrvati in Srbi pravzaprav eden narod, in da je celo jugoslovansko narodnostna celota. In tudi tega ne smemo pozabiti ob Marulićevem jubileju, da potrebujemo drug drugega, da drug drugemu lahko pomagamo, pa si tudi lahko — skodujemo. Mi Slovenci smo kulturno navezani na Hrvate, to je jasno, ali takisto je resnica, da smo mi Slovenci jez, ki brani Hrvate nemške povodnji. Perspektiva v bodočnost pa je taka, da nam vsa naša žilavost, kolikor je baje imamo, ne bo pomagala, a Hrvatov vse njihove narodne šole z univerzo in akademijo in literaturo vred ne bodo rešile raznarodnja, ako se ožje in tesneje ne oklenemo drug drugega! Od severa Nemece, od zapada Lah, od severovzhoda Madjar — tako pritiskajo na nas tuji življi, tuje kulture. Ali se jim ubranimo? Ubranimo in ohranimo se samo takrat, ako bomo sami hoteli, ako bomo razumeli svoj čas, ako bomo sami kulturno na-

predovali tako, da bomo naenaki višini kakor naši sosledje. **Drugače smo izgubljeni!** Marulić je že pred 400 leti videl nevarnost, ki preti narodu od njegovih sosedov. Zato je napisal »Judit«. »Judit« je posebej ideja samobrambe. Čuvaj se sam, in čuval te bo Jehova. Z duha svetlim mečem hočemo tudi mi Jugoslovani zatirati Holoferna nevednosti, separatizma, nesloge, letargije, kratkovidnosti in izdajstva... Slava avtorju »Juditi« — Maruliću.

Vraga! Pa ne da je tudi Aškere zašel med — »solzarje«! Kako prihaja sicer do tega, da vidi neko nevarnost, ki baje preti našemu narodu?! Kako more sicer govoriti, da smo izgubljeni, ako se ne spametujemo?! Kakó bi sicer hotel ubijati Holoferna »separatizma in nesloge«? Za božjo voljo: ako se tudi tako prosvetljenih duhov, kakor je Aškere, oprijemlje že »solzarstvo« — potem smo notri sredi grozne epidemije...! Torej tudi v Ljubljani imamo že »solzarjev«. In vendar je tudi v tem nekaka tolažba za nas tržaške »solzarje«: Getheltes Leid ist halbes Leid!... E, pa še enega »solzarja« smo zalotili ravnokar! Mož je sicer najenergičnejši in najsrčnejši med vsemi jugoslovanskimi poslanci, ali »solzar« je vendar, ker sicer ne bi govoril v državnem zboru takih govorov, kakoršen je ta, katerega smo začeli danes priobčevati v ekserptu! Čitatelje prosimo, naj le čitajo te Biankinijeve — solze rodoljubne skrbi in plemenitega ogorčenja na nešteti krivcih, s katerimi nas tu na Jugu tepe avstrijski zistem...! V prvi hip, ko nas je zadelo prokletstvo »solzarstva«, smo bili konsternirani in jedina tolažba nam je še bila v tem hudem trenutku: zagotovilo, da za naše može ni še zgubljena »zadnja skorijca političnega kruha«; no, sedaj, ko vidimo tudi takih »solzarjev«, kakor je vrli Biankini, zdi se nam skoro, da smo — v dobri družbi.

Na jutrajšnjem pouku v šoli »Trgovskega izobraževalnega društva« bo predavanje o trgovski korespondeniji.

Jutri bo na Kontovelju veselica pevskega društva »Danica«. Začetek bo ob 5. uri popoldne. Kdor pride jutri na Kontovelj, si o tej priliki lahko ogleda tudi Jadransko morje, katero bo jutri posebno lepo za onega, ki ga še ni videl s Kontovelja doli. Kdor ne misli priti gori radi veselice — saj vemo, da iste rastejo, kakor gobe po dežju — pa pride lahko na »glažek« dobrega. Vsem pa bodi naznanjeno, da se odpeljejo lahko z vlakom ob 4. uri in 35 min. iz Trsta do Miramara, kar stane samo 15 starih krajcarjev; če pa ima kdo legitimacijo, pa še veliko manj. Na Kontovelj se pride iz Trsta tudi, če se pripelje po »elektriki« do Barkovelj, potem pa se jo udari malo gori v reber. Zaiti ni mogoče. Kdor pride — na svidenje!

a. a.

Boj na Kosovem. Včerajšnja predzadnja predstava Čiričeve dramatične družbe, bila je jedna najoljših, kar jih je ta družba priredila v našem mestu; tudi udeležba — dasi še vedno prepričala — je bila boljša, nego zadnje večere. Že igra sama je jako dobra in ima mnogo vele-dramatičnih momentov, v katerih sta se g. Veselinović (Miloš Obilić) in g. Barjaktarović (Car Lazar) posebno izkazala. Mojstersko je predstavljala strahopetega izdajalca in ošabnega velikaša Vuka Brankovića g. Jurković; igra obraza in očij mu je popolnoma vspeh; istotako dobro je igral g. Stojković zvitega turškega pašo Jusufa. Gospi Lazića in Barjaktarovića ste, kakor običajno, tudi sinoči dobro igrali svoji — sicer krati — ulogi. Pohvaliti moramo tudi g. Lazića v obeh ulogah (Jug Bogdan in Murat I.) ter g. Vukovića (sultan Bajazit), drugi so zadoščali.

Balkanska carica v Barkovljah. Opozarjamo še enkrat naše občinstvo na jutrajšnjo predstavo krasne jugoslovanske drame »Balkanska carica«, katero je spisal črnogorski knez Nikolaj I. in ki bo ob enem zadnja predstava Čiričeve družbe v našem mestu.

Predstava se prične v »Narodnem domu« ob 5. uri popoldne. Vstopnina 60 stotink. Sedeži I. reda 2 K; II. reda 1 K; III. reda 60 stot.

Kdor je obiskoval predstave v Sokolovi telovadnici, pojde gotovo jutri v Barkovlje; kdor pa ni, iz katerega-koli vzroka, zahajal k tem predstavam, pojde še bolj gotovo jutri v Barkovlje, da vsaj jedenkrat prisostvuje izbornemu igranju Čiričeve družbe. Kdor se misli udeležiti jutrajšnje predstave, preskrbi naj si še pravočasno ustopnico, ki se dobivajo v

»Trgovinski kavarni«, pred začetkom predstave pa na blagajni.

Drobne vesti. Tobakarničarica in suknja njenega ljubčka. Tobakarničarica B. ima svojo prodajalnico v ulici Beecherie. Včeraj je prišla k njej neka ženska, ki je prodajala neko suknjo. Suknja žene pa je bila zelo podobna tisti suknji, ki so jo bili v restavrantu Steinfeld ukradli ljubčku tobakarničarice. Le-ta je, spoznavši suknjo in ne bodi lena, daia ženo aretirati. Na inspektoratu je žena izjavila, da je suknjo kupila od neke nepoznane osebe za štiri goldinarje. Ali Tomaži na policiji niso hoteli verjeti in so jo odveli v ulico Tigor, ker se jim zdi potrebno, da se stvar nekoliko bolje prišče.

Nesvestoba. Gospod Štefan Začevič, stanujoči v ulici S. Nicoló št. 13. in lastnik neke tobakarne, je ovadil včeraj na policiji, da mu manjka iz tobakarne okoli 190 K., katere da je najbrže poneverila prodajalka v isti tobakarni, Emilija K., katero je tudi hitro odpustil iz službe.

Nesreča. Včeraj zjutraj ob 11. uri je 26-letni kamenosek Petar Davi, stanujoči v ulici delle Sette Fontane, padel z neke stavbe na Lesnem trgu štiri metre globoko in se močno poškodoval. Poklicani zdravnik je po delil ponesrečencu prvo nujno zdravniško pomoč in potem ga je ukazal odpeljati v bolnišnico.

Huda žena. Da je hudih in tudi močnih žensk na tem svetu, o tem se je mogla uveriti na lastni koži, ali bolje: na lastnih zobeh, 32-letna Alojzija M., stanujoča v ulici della Scalinata. M. je namreč ostala dolžna 28 kron neki ženi, prodajalki zastavljenih predmetov. Včeraj je prišla ta zadnja k prvi in je zahtevala, naj jej poravnajo dolg. Ker pa M. baje ni imela »pri sebi« denarja, jo je ona druga začela tepsti tako silno, da jej je izbila tri zobe iz ust. M. si je morala iskati zdravniške pomoči; prodajalka bode pa morala odgovarjati pred pravico zaradi atentata na zobe svoje bližnjice.

Zgubljen deček. Sinoči ob 11. uri se je predstavil na inspektoratu v ulici Tigor krojač Nikola Faismann, stanujoči v zagati della Corte št. 2. in je tam naznanil, da se mu je njegov 12 letni deček Julij izgubil in da ga ni bilo več domov, odkar je bil v jutro ob 8. odšel v šolo. Oficialni Will je vsem mestnim inspektoratom javil o stvari.

Iz-pred naših sodišč. Včeraj zjutraj se je pred tukajšnjim deželnim sodiščem vršila razprava proti 35-letnemu zidarju Ivanu Udoviču radi zločina tatvine. — Na podlagi obtožnice in izida razprave je bil obtoženec obsojen na 1 mesec težke ječe z enim postom.

Ravno tam se je vršila razprava tudi proti 42-letnemu Josipu Kovačiču iz Komna radi razžaljenja. Njeg. Veličanstva cesarja. Ozirom na to pa, da je razžaljenje izrekel v pijanosti, je bil obtoženec obsojen le na 2 meseca težke ječe, poostrene z enim postom.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 6°4, ob 2. uri popoldne 13°7. C. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 767.3 — Danes plima ob 7.57 predp. in ob 9.01 pop.; oseka ob 7.37 predpopoldne in ob 2. popoldne.

Še nekoliko pojasnila. Ker menda mnogokdo ni prav umel našega naznanila glede krstnih listov za pridobitev domovinske pravice, katero naznanilo smo bili objavili predvčeršnjim, dodajemo še, da bo ces. k. redarstvo klicalo vse one, ki so vložili prijave na e. kr. namestništvo in bo zahtevalo od vsakega prosileca za podeljenje nove domovinske pravice na podlagi novega domovinskega zakona, da priloži krstni list. Kdor si ga preskrbi pravočasno — kakor smo nasvetovali v gori omenjenem naznanilu — naj ga, ko bo pozvan na policijo, nese s seboj. S tem povspeši rešitev prošnje in omogoči redarstvu hitreje rešenje mnogoštevilnih utokov. Oni pa, ki si sam ne zna, ali ne more pomagati, naj pride v naš urad, kjer bo potreženo vsakomur.

Urad polit. društva »Edinost«.

Moški podružnici družbe sv. Cirila in Metodija je doposlal gospod Jakob Čemazar, duhovnik na Opčinah, 15 K, nabranih ed Mohorjanov. Hvala prisrčna!

Za žensko podružnico družbe sv. Cirila in Metodija se je nabralo pri kstu novorojenke Kristine Vatovec 4 K; a stari oče Josip (Bumba) je dodal še 2 K. Skupaj 6 K. Srčna hvala. Botri in botrice! Spominjajte se sv. Cirila in Metodija o tako veselih dogodkih! O takih prilikah gotovo ne

gledate na 1 K, a ta naj bo za našo prekrstno šolsko družbo!

Telovadno društvo »Tržaški Sokol« naznanja svojim članom, da se prihodnji teden pričnejo zopet redne telovadne vaje po starem že določenem redu.

Poslano. Ljuba Danica! Pred vsem Te pozdravljam in Ti naznanjam, da pridem jutri, če bo lepo vreme, k Tebi v vas. »Slovansko pevsko društvo«.

Vesti iz ostale Primorske.

× Za deželnozborske volitve v Istri. Evo nekoliko pouka izlasti glede volitev volilnih mož:

1) Volilne liste imajo biti izložene na temelju popravljenih list, ki so služile o zadnjih občinskih volitvah. Popravke morajo izvesti e. kr. okrajna glavarstva. Na istih e. kr. okrajnih glavarstvih se imajo oglašiti oni, ki mislijo, da je v volilnih listah kaj krivega. Kjer so vnanje občine v občinskih stvareh združene z mestom, tu se imajo mestni volilci ločiti od vnanjih, tako, da za mestne volilce obstoje jedne, za vnanje pa druge liste. Kdor ima volilno pravico v mestu, ta mora biti vpisan v liste za mesto, in ne sme biti v listi za vnanje občine. — V liste za vnanje občine morajo biti zapisani vsi vnanji občinarji, ki so bili o zadnjih občinskih volitvah v proem ali drugem vol. razredu. Nadalje oni, ki se pomaknejo iz tretjega razreda v drugi vsled tega, ker odpadejo mestni volilci. In konečno oni, ki se pri vsem tem ostanajo v tretjem razredu, a plačujejo 10 gld. direktnega davka. 2) Občinska glavarstva so dolžna dovoliti svojim občinarjem, jemati prepise list. Kjer občinska glavarstva ne bi dovolila, dovoli pa okrajna glavarstva, na katerih se liste nahajajo v dveh eksemplarih. 3) Volilnih sekcij ni, ampak vsi vnanji volilci vsake krajne občine volijo skupno volilne može. 4) Volitve volilnih mož vnanjih občin se ne vršijo v mestu, ampak zunaj mesta, v taki davčni občini, ki je primerno središče vsem vnanjim volilem.

Gospodarstvo

»Slovenska delniška pivovarna«

Opozarjali smo že na »Ljubljanske kreditne banke« poziv na vpisovanje delnic za prvo delniško pivovarno. Ako se danes vračamo k tej stvari, storimo to zato, ker se nam zdi, da je ta korak »Ljubljanske kreditne banke« za nas Slovence, ki še nimamo velike industrije, neprecenljivega pomena. Saj je pričakovati, da ne ostane samo pri tem podjetji, temveč, da »Ljubljanska kreditna banka« v primernem času in ob ugodnih razmerah poprime inicijativo še za kako drago veleindustrijsko podjetje. Vodstvo banke je v previdnih in vseskozi zanesljivih rokah; to nam daje poročstvo, da slovenskemu občinstvu priporoča in bode priporočala samo taka podjetja, katerih rentabiliteta je brezdvomna. Zato naj pa oni, ki hočejo dobro naložiti svoj denar in ki žele, da jim donasa — morda celo dvakrat ali trikrat — več, nego v hranilnicah ali posojilnicah, pridno segajo po delnicah prvega slovenskega delniškega pivovarnskega podjetja! Subskripcija konča s 15. novembrom.

Mestna hranilnica v Radovljici.

V mesecu oktobru l. 1901. je 182 strank vložilo 82389 K 98 stot., 133 strank je vzdignilo 33480 K 98 st., 13 strankam se je izplačalo posojil 20360 K, denarni promet 283655 K 45 stot.

Brzjavna poročila.

Dogodki v Kitaju.

PETROGRAD 9. (B.) Ruska brzjavna agentura javlja iz Pekinga brz. Reuterjeve pisarne: o pogajanjih mej pokojnim Li Hung Čangom in ruskim poslanikom Lesarjem v stvari Mandžurije, podaja dejstva le netočno. Odkar je v februarju ruska vlada prekinila pogajanja, niso bili od strani Rusije stavljeni Kitaju nikaki predlogi glede Mandžurije. Če se je vprašanje pozneje zopet sprožilo, se je zgodilo to le po inicijativi Kitajcev samih. Ruski poslanik ni šilil v to na noben način.

Potres.

BRESCIA 9. (B.) Sinoči je bilo tu na obrežju jezera Garda občutiti zopet potres. Med prebivalstvom je nastal velik strah. Čud ljudij ni nihče ponesrečil.

Ubegli in ubiti oziroma ranjeni jetniki. NEW YORK 8. (B.) Od onih kaznjencev, ki so ubegli iz zaporov v Leawensworth ter bežali na konjih, so petorico obkolili meščani v nekem skednju 25 milj od Leawenswortha. Ker se pa jetniki niso hoteli udati, so meščani streljali ter ubili trojico njih, dva kaznenca pa sta ranjena.

Trgov.-obrtna registrirana zadruga

z neomejenim jamstvom.

V GORICI, semeniška ul. št. 1., I. nadstr.

Obreduje hranilne vloge, stalne, ki si nalože za najmanj jedno leto po 5%, navadne po 4 1/2% in vloge na Conto-corrent po 3.60%. Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje posojila na poroštvo ali zastavo na 5letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjižbi varščine na 10letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.

Sprejema zadružnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Delež se obreduje po 6.15%.

Vplačevanje vrši se osebno ali potom položnic na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9—12. dopoldne.

Pozor!

Častim si naznati slav. občinstvu, da je moja prodajalnica vedno preskrbjena manufakturnim blagom vsake vrste in po cenah, da se ne bojim nikake konkurence

vsaki dan dohaja novo blago.

V nadeji, da me bo slavno občinstvo počesčalo z obilnimi obiski, beleži spoštovanjem

F. Dobauschek,

trgovec z manufakturnim blagom.

Via Barriera vecchia 27 v Trstu.

Se govori Slovenski!

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst.

• T R S T •

TOVARNA:

Via Teza,

vogal

Via Limitanea

ZALOGE:

Piazza Rosario št. 2

(šolsko poslopje)

in Via Riborgo št. 21

Velik izbor tapetarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

ILUSTROVANI CENIK ZASTONI IN FRANKO

Predmeti postavio se na parobrod

ali železnico franko.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrirano društvo z omejeno zavezo, v Gorici

Gospodka ulica hšt. 7., I. nadstr. v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega, če tudi ni član društva in se obrestuje po 4 1/2%, ne da bi se odbijal rentni davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na menjice po 6% in na vknjižbe po 5 1/2%.

Uraduje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol in od 2. do 3. ure popol. razven nedel in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. Kron 1,263.563 Poštino-hran. račun št. 837.315.

Velika zaloga manufakturnega blaga

vsake vrste. Velik izbor platenine, bombaževine, prtov, brisalk, žepnih rut itd. Specijaliteta predmetov za krojače.

Izvršuje obleke po meri točno

po najnovejših vzorcih in od najboljših krojačev po zelo ugodnih cenah.

Via Barriera vecchia št. 13

Naslednik Frana Kitty

ALOJZIJ GALPERTI

Vsako obleko se izvrši v 24 urah.

Vsakomur je znano, da se morajo rane zelo previdno varovati nesnage, kajti drugače se iste z infekcijo razvijajo v hude rane. Opozarja se vsled tega, da se imajo tudi male rane pokriti s pravim mazilom ter jih je obvarovati pred vnetjem. Zato je najboljša in najzanesljivejša kako antiseptično mazilo. Kakor tako pa je najbolj znano praško domače mazilo iz lekarne B. Fragnerja, e. kr. dvornega zalagatelja. To zdravilo upliva na zdravljenje rane zelo hladno, blažilno in zelo hitro.

Novo tržasko pogrebno podjetje

Piazza della Legna 4.

vsakovrstne pogrebe po najzmernejših cenah

Podjetje ima v zalogi bogat izbor vencev in drugih mrtvaških predmetov.

Opozarja se slavno občinstvo, da ne zamena našega naslova (Piazza della Legna št. 4) z namišljenimi agenti za pogrebe, ki so bili že davno odpušteni od našega podjetja.

Semenj

na

Proseku

se bo vršil

na dan sv. Martina

v ponedeljek dne 11. novembra.

Pozor na sejem prešičev!

Ker je sejem na Proseku za prešiče prepovedan, torej bomo prodajali mi trgovci prešiče samo v Lonjerju in Katinari, a ne na Opčinah.

Praščarji.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
MIZARSKA ZADRUGA V GORICI
z omejenim jamstvom
naznanja slovenskemu občinstvu, da je prevzela
prvo slov. zalogo pohištva
iz odlikovanih in svetovnoznanih tovarn v Solkanu in Gorici
Antona Černigoj-a
katera se nahaja
v Trstu, Via Piazza vecchia
(Rosario) št. 1.
(na desni strani cerkve sv. Petra).
Konkurenca nemogoča, ker je blago iz prve roke.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

DELNIŠKA DRUŽBA ZDRUŽENIH PIVOVAREN V ŽALCU IN LAŠKEM TRGU V LJUBLJANI.

Prospekt.

Zvesta svojim v lanskej okrožnici navedenim načelom, pričinja „Ljubljanska kreditna banka“ po svojem enoletnem obstanku, v katerem je prav dobro uspevala, svojo prvo akcijo v večjem obsegu; namreč ustanovitev „Delniške družbe združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani“.

Posrečilo se nam je skleniti s posestnikom obeh imenovanih pivovaren pogodbo, ki nam omogočuje spremeniti obe podjetji, katerih izdelki so na Južnem Štajerskem in — zanj čes tudi na Kranjskem splošno priljubljeni, v delniško družbo.

V to svrhu ukrenemo potrebne korake, da dosežemo od vlade dovoljenje za ustanovitev delniške družbe pod imenom:

„Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in v Laškem trgu v Ljubljani“,

katere namen bi bil, obe pivovarni od sedanjega posestnika gospoda Simona Kukeca v Žalcu kupiti in nadalje voditi.

Pivovarna v Žalcu je izdelala po uradnem zapisniku v času

od 1. oktobra 1898 do 30. septembra 1899	hl	8.935.—
„ 1. „ 1899 „ 30. „ 1900	„	6.590.—
„ 1. „ 1900 „ 30. „ 1901	„	6.396.—

pivovarna v Laškem trgu pa v istem času

hl	10.780.—
„	11.970.—
„	11.270.—

torej v obeh pivovarnah v zadnjih treh letih povprečno na leto 18.653 hektolitrov piva.

Skupna mera obeh objektov znaša

6 ha 26 ar 17 m ² ,	od katerih pripada na Žalec
1 „ 15 „ 16 „ „	in na Laški trg
5 „ 11 „ 1 „ „	

Na tem površju zavzamejo poslopja v Žalcu 33 ar in 14 m², v Laškem trgu pa 47 ar in 50 m².

Glede cenitve obeh objektov obrnili smo se do gospoda **Bohumila Staňka**, pivovarnika in predsednika velike delniške pivovarne v Nuslah pri Pragi, nadalje do gospoda **Jana Novak-a**, družabnika tvrdke Novak & Jahn, tovarne za opravo pivovaren v Pragi-Bubna, katera oba uživata najboljše sloves v čeških pivovarniških krogih.

Oba gospoda odzvala sta se radovoljno našemu povabilu ter se mudila meseca junija poleg dveh naših zaupnikov v Žalcu in v Laškem trgu, ogledujé si natanko obe pivovarni. Iz njunega strokovnega poročila posnemamo sledeče:

Pivovarna v Žalcu je urejena za letno izdelavo 8000 hl piva.

Varnica je napravljena za 40 hl litja in zelo praktično izvedena; potrebno vodo daje **vodnjak** v pralnici in je kakovost te vode za izdelavo piva izvrstna.

V kvasilnici je dvajset sodov za kvašenje à 20 hl; kleti za zalogo imajo pa prostora za 2800 hl.

Sladarnice so tri manjše podzemeljske in jedna večja nadzemeljska.

Po nazoru izvedencev se letna produkcija piva v Žalcu z malimi investijskimi stroški lahko zviša na 15.000 hl. V ta namen morala bi se na že rezervovanem prostoru sezidati nova sladarnica in popolniti klet za zalogo po načrtu, ki je že izgotovljen.

Pivovarna v Laškem trgu ima **varnico** za 70 hl litja in novo dosti dobro izpeljano **kvasilnico** s 24 sodi za kvašenje.

Kleti za zalogo imajo prostora za 4500 hl, so v dobrem stanju in opremljene s primernimi ledenicami.

Sladarnica je na levem bregu reke Savinje v hiši, v kateri je tudi **pivovarniška restavracija**.

Potrebno vodo dajó **trije studenci**, katerih dva sta na lastnem svetu, tretji glavni in najvišje ležeči pa na tujem svetu; vendar je vporaba istega **zemljejknjižno zavarovana**.

Pri sedanji uredbi kvasilnice in kletij za zalogo se lahko sklepa na letno najvišjo produkcijo 14.000 hl; vendar bi bilo po nazoru gospodov izvedencev mogoče s primernim zveksanjem kletij in z napravo nove sladarnice v neposredni bližini glavnih objektov zvišati produkcijo do 25.000 hl.

Glede plodonsnosti obeh pivovarn si dovoljujemo na kratko sledeče navesti:

Cena izdelovanja piva v obeh pivovarnah pride povprečno na **K 15.20** za 1 hl (v tej ceni so obseženi že vsi stroški za režijo in amortizacijo) prodajna cena je pa **K 19.25**; tedaj ostane pri vsacem hektolitru **K 4.15** dobička, pri čemer se niti ne računa, da je za pivo v steklenicah cena veliko večja.

Kakor spredaj navedeno, znaša letna poprečna produkcija obeh pivovaren **18.653 hl**. Ako se vpošteva 12% tno osušenje, ostaja za prodajo **16.425 hl** piva in to množino je računati pri sestavljanju kalkula za plodonsnost podjetja.

Na podlagi predloženih števil in nameravanega delniškega kapitala v neobhodno potrebnem znesku **K 600.000** bi se že pri **neizpremenjeni** produkciji obrestoval delniški kapital z **11.3%**, ter sta naša izvedenca trdno prepričana, da poslovni uspehi obeh pivovaren s spredaj navedeno izpremembo in spretnim vodstvom postanejo še mnogo ugodnejši.

Gospoda izvedenca cenita **obe pivovarni s posestvom vred**, nadalje vstevši **vso opravo, sode za zalogo in prevažanje**, vendar brez fundasu **instructusa** na **K 500.000**. Fundus instructus, pivo, slad in hmelj bilo bi posebej upoštevati.

Gospod Simon Kukec, posestnik tvrdke S. Kuket, se nam nasproti zavezuje da prepusti novi delniški družbi obe svoji pivovarni v Žalcu in v Laškem trgu z vso opravo, kakor spredaj navedeno, nadalje z vsem fundusom glasom dveh inventarijev, katera imamo v rokah, **za skupno svoto K 550.000** in se izjavlja pripravljenim **udeležiti se z jedno tretjino delniškega kapitala pri novi delniški družbi**.

Z ozirom na to, da se bode moralo prevzeti tudi pivo in zaloga družega blaga še posebej, zvišal se je delniški kapital na **K 600.000**, razdeljen v **3000** popolnoma vplačanih se na imejitetja glasečih delnic po **K 200**, od katerih prevzame $\frac{1}{3}$, to je **1000** delnic a **K 200** tedaj za **K 200.000**, gospod Kukec kot plačilo, tako da ostane za subskripcijo samo **2000 delnic a K 200**.

Priglasila za delnice podjeterja pod tvrdko:

„Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in v Laškem trgu v Ljubljani“

sprejema

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

od 20. oktobra do vštévši 15. novembra t. l.

in veljajo za subskripcijo naslednji pogoji:

1. Vsak subskribent dobi glasom svoje prijave pripadajoče delnice v nominalni vrednosti, to je à **K 200**.

2. Pri subskripciji se mora vložiti **za vsako podpisano delnico K 40 kavcije**, katera se obrestuje od dne vplačila do 31. marca 1902 po 4%; ostalih **K 160** je plačati po prejemu oblastvenega dovoljenja za ustanovitev te delniške družbe v obrokih, katere bode določila »Ljubljanska kreditna banka«. Ako bi se ostali znesek vplačal po 31. maren 1902, je zavezan vsak subskribent plačati ob enem 5% tekočih obresti od tega dneva naprej.

3. Delnice so udeležene uže pri poslovanji od 31. marca 1902 nadalje.

4. V slučaju da bi kak subskribent v določenem roku ostalih **K 160** z odpadajočimi obrestmi pri blagajni »Ljubljanske kreditne banke« ne vplačal, konča njegova pravica do subskribiranih delnic, ter je »Ljubljanska kreditna banka« opravičena razglasiti, da je vplačana kavcija zapadla.

5. Po dovršenemu uplačilu subskribovanih delnic bodejo se iste izročile gospodom delničarjem s tekočim dividendnim kuponom opremljene in na imejitelja se glaseče delnice.

6. Po preteku za subskripcijo določenega roka in po dovršeni razdelitvi bode »Ljubljanska kreditna banka« obvestila subskribente, koliko delnic je odpadlo na njihove prijave.

7. Ako bi se nameravana delniška družba, iz katerega vzroka koli najdalje do 1. oktobra 1902 ne ustanovila, je »Ljubljanska kreditna banka« zavezana pri njej vplačane kavcije 4% obrestmi od dne vplačila p. p. subskribentom vrniti, s čemer se pravica do izročitve delnic in zaveza k prejemu taistih konča.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1901.

Ljubljanska kreditna banka.

Čudodelni mikroskop

kojega se je prodalo na ciklaski razstavi nad 2 milijona, v dobiva se sedaj pri meni za samih K 2-40 (predplačavši Kr. 2-60 franko) s povzajem 10 st. več. Ugodnosti tega mikroskopa so, da se vidi predmet okoli 1000 krat povečan, tako, da se vidijo smeti velike kakor hrošči. Neobhodno potreben pri učenju rastlinstva in živalstva in doigo zaželen domač aparat za preiskavanje jedil proti ponarejanju in mesa glede trihin. V vodi živčice živalice, koje se z očmi ne opazijo, vidi se jih živo plavati. Aparat ima tudi še posebno lečo, skozi koje zamorejo kratkovidni čitati najmanjše črke. Večji mikroskop, ki poveča 2500 z mnogimi lečami v krasni skatljici K 5.—. Navodilo se dodaja. Razpošilja J. SCHÜLLER, Dunaj, 11. Kurzbauergrasse št. 4.

Svoj k svojim!

M. AITE

trgovina manufakturnega blaga

Trst. — Via Nuova — Trst.
vokal Via S. Lazzaro št. 8.

prilporeča cenjenim klijentem svojo bogato zalogo vsakovrstnega manufakturnega blaga za jesen in zimo in sicer: suknjo za moške in ženske obleke, flanelo, barvan in bel barhent, piket za perilo, majo od volne in bombaža, odeje s podvleko ali volne itd. Bogata zaloga raznovrstnega perila na meter, nadalje srajce, ovrtniki in ovrtnice najnovejše mode, namizni beli in barvani prti; bela in barvana zagrinjala na meter ali izgotovljena.

Odobrnarije za krojače, knitičarke in šivilje ter ter raznovrstni okraski za ženske obleke.

Naročbe za moške obleke po meri z največjo točnostjo in natančnostjo.

Velik izbor blaga za zastave in narodnih trakov za društvene znake.

Cene brez konkurence

Nadeja se tudi v prihodnje podpore cenj. odjemalcev in sl. občinstva, beležim se najuljudneje.

M. Aite.

Svoj k svojim!

Zaloga obuvala

v ulici Riborgo št. 2.

Pozor okoličani in tukajšnji Slovenci! V mojej zalogi dobite na izbor najcenejše in okusno izdelano obuvalo.

Sprejemam tudi naročbe po meri. Za mnogobrojne naročbe se toplo priporoča

Lovrenc Vodopivec.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim posojstvom.

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

Telefon 952.

Hranilne uloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.

Posojila dajejo se samo zadrugnikom in sicer na uknjižbo po 5 1/2%, na menjico po 6%, na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne.

Izplačuje se: vsaki dan ob uradnih urah ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Posčno hranilnični račun 816.004.

V pomoč Salezijancem!

Žrebanje nepreklicno 30. dec. 1901.

EFEKTNA LOTERIJA

za zgradbo

zavetišča in odgojevališča v Ljubljani.

Srečka 50 vin.

Srečke se dobivajo v odborovi pisarni v Ljubljani, Gosposke ulice. Razprodajalec popust.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Julij Redersen

izdelovatelj zdravniških pasov in ortopedičnih aparatov.

Trst. — Via del Torrente št. 558-3. — Trst.

(Nasproti „Isola Chiozza.“)

Kirurški instrumenti, ortopedični aparat modrei, umetne roke in noge, berglje, ernanični pasovi, elastični pasovi in nogovice, suspensorji, elektroterapijski aparati, aparati za umetno dihanje ter predmeti za bolnike

Zaloga

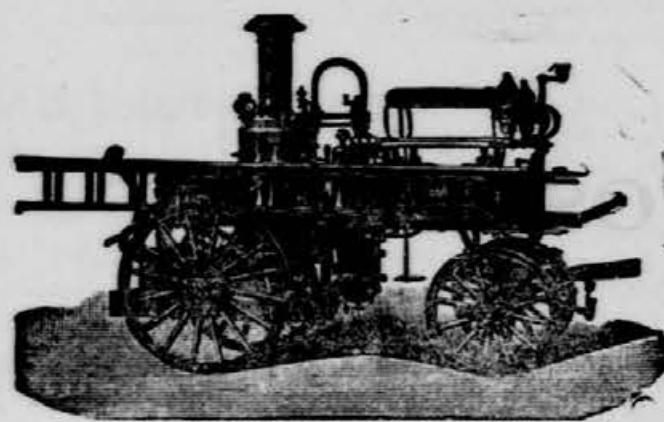
predmetov za kirurška zdravljenja, angleški predmeti od gumija in nepremočljivih snovij.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Ces. kr. priv. tvornica strojev, brizgalnic, čelad, cevij, pasov in prva moravska mehanična tkalnica tvrdke

Czech pri Prostjevi (Moravsko.) **R. A. SMEKAL-A** Smichov-Praga

podružnica v Zagrebu, Frankopanska ulica 9

Spoštovanjem

Podružnica R. A. SMEKAL v Zagrebu.

prilporeča slavnim gasilnim društvom in zasebnikom brizgalnice vsake vrste, s patentom proti zmrzlini in priredbo, da na obe strani vodo sesajo in mečejo.

Parne brizgalice, s katerimi zamoreta že samo dva človeka delati; izučba lahka in brez masinista. Dalje motorne vozove, aparate za acetilenski plin, brizgalnice proti peronospori „Vermorel“ po 16 kron. „Avstrija“ po 20 kron franko na vsako pošto.

Kmetijsko orodje. Izdelki solidni, lepi in po ceni. Uzorci in ceniki brezplačno.

— 7godni plačilni pogoji —

ANTON FURLAN

TRGOVEC KOLONIJAL, JESTVIN IN DELIKATES

Trst, trg S. Francesco št. 2.

Prilporečam se in ob jednom naznanjam slav. občinstvu, da sem svojo trgovino razširil in založil z najboljšim blagom naše stroke, tako da mi je mogoče presteči vsestranski tolikor glede kakovosti kolikor cene. Prilporečam slav. občinstvu za nastopajočo zimsko sezono velik izbor pristnega ruskega in kitajskega čaja klg. od gld. 3—10; rum za čaj liter od gld. 1.20 do 3. Rum iz Jamajke in iz Angleškega od tvrdke James Waters & Co. iz Londona v steklenicah razne velikosti in cene. Velik izbor likerjev tu in inozemskih tovarn, rozolij, rožni kimelj, Maraschin, Curacao, Creme d'Anisette, Roob Coccoa, Altvater itd. Pravi francoski in domači konjak raznih kakovosti in cen. Pravi domači vipavski trepinovec lastnega izdelka po gld. 1.20 liter ter razna domača in inozemska vina kakor namizno vino, istrski refosk v steklenicah po 1/2 in 1/4 litra po 32 novč., dalmat. namizno vino liter po 32 novč., Opolo po 34 novč. Istrski refosk v steklenicah 7/10 po gld. 1.15, vipavski in istrski mškateler v steklenicah 7/10 po 80 novč. Veliki izbor marsale svetovnoznanih tvrdk Florio & Co., Curatolo Spanó & Co., Woodhouse & Co. po najnižjih cenah. Asti spumanti in šampanjce. Veliki izbor čokolade in kakao tovarn Suchard v Švici in Maršner v Pragi, Küffler, Lejet, Velim itd. Pravi angleški in domači biskoti. Raznovrstne testnine, kakor Znidarski & Valencic v Il. Bistrici, neapelske in tržaške. Kavina primes, užgalice in voščilo (biki) družbe sv. Cirila in Metoda. Vse jedilne reči, koje rabi vsaka družina. Za blizajočo se praznike prilporečam slav. občinstvu beneške fave po gld. 1.60 klg., tržaške po gld. 1.20 klg. Kar je neobhodno potrebno pri vsakej obitelji je naravno sveže surovo maslo, katero vdobivam vsak teden iz Vipave, cena klg. po 1 gld., kuhano maslo I. vrste klg. po gld. 1.12, navadno II. klg. po 90 novč. Da ustrežem in olajšam uglednim družinam in odjemalcem sploh, pošljem vkupljeno blago na vse kraje mesta točno in brezplačno na dom. Blago, katero ne ugaja ali se je po pomoti vkupilo, vzamem drage volje po isti ceni nazaj. Sprejemam tudi poštno pošiljate na deželo. Ceniki na razpolago.

Udani

Anton Furlan.

Pozor. Kdor pri meni vkupi blaga za najmanj 1 gld., mu dovolim 2% odbitek; s tem bode ustrezno vsem onim cenjenim družinam, koji se poslužujejo takozvanih „Cooperativ“; mesečni odjemalci vdobé ob mesecu omenjeni odbitek.

THE MUTUAL

zavarovalna družba za življenje v New-York-u.

Ustanovljena 1842.

Čisto vzajemna.

Splošno premoženje dne 1. januarja 1901.

1.607,625.487.39 kron.

Čisti dobiček v korist zavarovancev leta 1900.

42,873.909 kron.

Cela pokritna svota za vsa v Avstriji zaključena zavarovanja je vložena pri c. kr. ministerijalnemu plačilnemu uradu na Dunaju.

Glavno ravnateljstvo za Avstrijo

na Dunaju I., Lobkowitzplatz št. 1.

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva

XXXIV. c. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene v tej državni polovini.

Ta denarna loterija,

ki je jedina v Avstriji zakonito dovoljena, obsega 16 404 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 442.900 kron. Glavni dobiček znaša v gotovini:

200.000 kron

Žrebanje nepreklicno dne 12. decembra 1901. Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtsstrasse 7 in v loterijskih kolekturah, v tobakarnah, pri davnih, poštah, brzojavah in železniških uradih, v menjalnicah itd.; igralni načrti gratis za kupec srečk.

Srečke se dopolnjejo poštne prosto.

C. kr. loterijska direkcija oddel. k za državne loterije.

Prodaja vina „Ai Maestri“

v ulici Valdirivo št. 17. Slavnemu občinstvu se naznanja, da se od danes naprej točijo sledeča vina: refosk črn po 28 novč., bela rebna iz Bred po 28 novč. Za družine po ugodnejših cenah. Opolo iz Visa po 28. novč. Za obilen obisk se prilporeča ter že v naprej zahvaljuje.

Vsak zamore moja vina analizovati in ako jih vdobí ponarejena/ vdobí 100 gld. nagrade.

NOVA ČEVJARNICA

Cerkvenik Anton-a

v ulici Istria št. 2 (pri sv. Jakobu) prodaja razne obuvala po najnižjih cenah, prilporečuje se slavnemu slovenskemu občinstvu za obilne naročbe.

Praško domače mazilo

iz lekarne

B. FRAGNER-JA v PRAGI

je staro, najprej v Pragi rabljeno domače zdravilo, katero rane vzdrži in varuje čiste, oblažuje vnetje in bolečine ter jih bladi.

1 skatljica po 35 novč. in 25 novč., po pošti 6 novč. več. Razpošilja se vsaki dan.

Proti predplačilu gld. 1.58 se pošlje 4/1 ali 1.68 gld., ali 2.30 gld., ali 2.48 gld. skatljico franko na vse pošte avstro-ogrske države.

Vsi deli pakovanja niso sivo zraven vtisnjeno postavne vložene varnostno znamko.

GLAVNA ZALOGA:

B. Fragner c. kr. dvorni zalagatelj lekarna pri „Črnem orlu“

Praga, Mala stran, ogel Nerudove ul. 203

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske v TRSTU v lekarnah: Luciani, E. Leitenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti in A. Praxmarer.

Zaloga vsakovrstnega pohištva.

Anton Breščak

v Gorici, Gosposka ulica št. 14 in ulica Veturini ima v zalogi v veliki izbiri pohištvo vseh slogov za vsak stan od najboljše izdelka. V zalogi ima: podobe na platno in šipe, ogledala, žimpe, pza atno, razne tapetarije itd. Daje tudi na obrok.

Ces. kr. dr. civilni, vojaški in uradniš krojač M. Poveraj, trgovec v Gorici, na Travniku št. 22 I. nadstropje prilporeča, častiti gospodi svojo izborni zalogo sukneneh blaga, gotovih oblek, perila vsake vrste in vse potrebščine k oblekam za vsaki stan. Vstreza vsakemu naročilu in po modi.

JAKOB KLEMENC

zaloga manufakturnega blaga

v Trstu, ulica sv. Antona št. 1.

prilporeča častitim svojim odjemalcem svojo prodajalnico, preskrbljeno za jesen in zimo z vsemi manufakturnimi predmeti, združeno s krojačnico za gospode.

Sokolska obleka kompl.

Havelok nepremočljiv od 10 do 16 gld.

Velik izbor suknene in bombaže blaga za moške obleke, srajce iz žide, volne, lawn-tennis, platna itd., zapetnice, ovrtniki, perila za moške, ovrtnice v vseh barvah in formah, nogovice, rat, jopice vseh vrst, posebno za turisti in kolesarje, modnih predmetov, rokavice iz nitij in kože ter dežalnikov in solčnikov.

VELIK IZBOR

narodnih in avstrijskih zastav in trakov za vence v različnih barvah. Vse po najnižjih cenah.

Na zahtevanje pošljajo se uzorci vseh vrst z dotičnimi cenami, poštne prosto.

Obuvala.

Podpisani prilporeča slavnemu slovenskemu občinstvu svoji zalogi obuvala za gospe, gospode in otroke, ki se nahajati v ulici Riborgo št. 25 in v Škednju (Ščedna) št. 388 (na glavni cesti). Sprejema naročbe po meri in za popraviljanje.

Bog i narod!

Peter Rehar, čevljarški mojster.

Razsežno jamstvo

Ludovik Borovnik

tovarna in izdelovalnica precizijskih pušk Borovlje (Ferlach) Koroško

prilporeča

svoje najboljšje in zanesljive puške vseh zistemov in kalibrov. Znamenite in ojastrane puške za šibre, risanice, lovske kratke puške in dvocevke za cele krogle iz dobrega kovanega mauerijala najsolidnejše puškarsko ročno delo ter dobro preskušano. Komade, ki ne ugajajo, sprejemem nazaj, jih zamenjam ali pa povrnen denar. Sprejemam v popraviljanje vse, udelavam cevi v stare puške, nova kopita, predelavam puške za nabijanje od spredaj v take za nabijanje od zadaj itd. Pri najsolidnejšem delu zmerne cene.

Slovenski cenik pošljem na zahtevanje brezplačno in franko

Cene zmerne.